

Täysistunto

Keskiviikko 18.1.2023 klo 14.00—16.28

7. Lakialoite laiksi Nuorten parlamentista

Lakialoite LA 75/2022 vp Noora Koponen vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan. — Avaan keskustelun, ja edustaja Noora Koponen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.21 **Noora Koponen vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme erittäin tärkeän asian äärellä tämän lakialoitteen myötä. Tämä lakialoite on laadittu tukemaan nuoria sekä vahvistamaan nuorten vaikutusmahdollisuuksia heitä koskevassa päätöksenteossa. Samalla tämä lakialoite haluaa kannustaa nuoria ottamaan osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä antaa tilaa vaikuttaa sekä heidän omiin asioihinsa että meidän kaikkien yhteisiin asioihin.

Toteutuessaan Suomen Nuorten parlamentti olisi nuorten oma vaikuttamistoimielin, joka edistäisi nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä valvoisi nuorten oikeuksien toteutumista valtiotason päätöksissä. Nuorten parlamentti tulisi tekemään tiivistä yhteistyötä valtionhallinnon, virkamiesten, eduskunnan sekä etenkin lapsiasiavaltuutetun kanssa.

Joka päivä tässä salissa tehdään päätöksiä, jotka koskettavat nuoria välillisesti tai välittömästi, lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Ja samaan aikaan on vain oikein todeta, että me emme voi koskaan kunnolla tietää, mitä nuoret esityksistämme täällä itse ajattelevat. Tulevaisuus, jota päättäjät Suomeen luovat, on myös nuorten tulevaisuus, ja siksi heitä ei tule päätöksenteossa ohittaa.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa säädetään lapsen oikeudesta tulla kuulluksi. Vaikka asia muistetaan yhä useammin meidän aikuisten ja päättäjien puheissa tuoda esiin monessa yhteydessä, on realismia kuitenkin se, että tämä oikeus ei täysimääräisesti toteudu. Nuorten parlamentin perustaminen olisi yksi vastaus tähän.

Muun muassa Skotlannissa ja Walesissa toimii valtakunnallinen Nuorten parlamentti. Skotlannin Nuorten parlamentissa edustaa 12—25-vuotiaita nuoria, jotka on valittu vaali-piireittäin samaan tapaan kuin maan kansallinen parlamentti. Skotlannin Nuorten parlamentti toimii tiiviissä yhteistyössä Skotlannin parlamentin kanssa, ja sen toimintaa johtavat Nuorten parlamentin puhemies ja varapuhemies. Skotlannin Nuorten parlamentille valitaan luottamushenkilöitä, jotka vastaavat ministereitä, ja heillä on omat vastuupaikkakuntansa sekä oma portfolionsa. Nämä henkilöt muodostavat Nuorten parlamentin hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2022 vp

ja johtavat Nuorten parlamentin toimintaa kokonaisuutena. Skotlannin Nuorten parlamentilla on myös kymmenen valiokuntaa, jotka vastaavat tietyn aihealueen asioista.

Arvoisa puhemies! Toteutuessaan Suomen Nuorten parlamentti noudattaisi parlamentaarisen demokratian olemassa olevia käytänteitä ja siellä edustaisi demokraattisesti valitut nuoret. Nuorten parlamentti jakautuisi eduskunnan tapaan valiokuntiin, jotka tekisivät mietintöjä täysistunnoille lausuntoihin, joita valtioneuvosto voisi pyytää Nuorten parlamentilta. Nuorten parlamentille valittaisiin myös puheenjohtajisto ja palkattaisiin tarvittava määrä virkamiehiä, jotta sen toimintamahdollisuudet pystyttäisiin turvaamaan. Nuorten parlamentti valittaisiin valtakunnallisilla kouluvaaleilla, joissa äänioikeutettuja olisivat kaikki ne 12—18-vuotiaat Suomen kansalaiset, joiden kotikunta sijaitsee Suomessa. Vaaleja varten Suomi jaettaisiin eduskuntavaalien mukaisiin vaalipiireihin. Nuorten parlamentin paikkajako noudattelisi eduskunnan paikkajakoa vaalipiirien välillä.

Nuorten parlamentti olisi julkinen organisaatio, mutta sillä ei olisi kuitenkaan lainsäädäntö-, budjetti- tai muuta päätösvaltaa, pois lukien lausunnonanto-oikeus eduskunnalle ja valtioneuvostolle sekä nuorten edustaminen valtakunnallisissa aiheissa. Nuorten parlamentin nuorisokansanedustajia olisi kuitenkin tarpeellista kuulla eduskunnan valiokuntien kokouksissa, mikäli niissä käsitellään suoraan tai välillisesti nuoria koskevia asioita. Nuorten parlamentti laatisi myös varjotalousarvion, valtion talousarvion, ja tämä annettaisiin tiedoksi eduskunnalle ja valtioneuvostolle. Nuorten parlamentin puheenjohtajistoa esittää nimitettäväksi jo ennen varsinaisen toiminnan alkamista käytännön järjestelyjä varten. Eduskunnan puhemiesistön toimesta nimettävien puheenjohtajien ja kahden varapuheenjohtajan toimikausi kestäisi vuoden 2025 valtiopäivien alkuun saakka. Puheenjohtajiston jäsenet olisivat siis myös nuorisokansanedustajia kaudella 2024—2025.

Nuorten parlamentin tehtäviksi voitaisiin katsoa muun muassa seuraavat asiat: lasten ja nuorten edustaminen valtion päätöksenteossa ja heidän mielipiteidensä sekä näkemyksiensä esille tuominen; nuorten aseman kehittäminen ja parantaminen sekä parannusehdotusten antaminen valtion toimielimille ja muille tarkoituksenmukaisille tahoille; nuorten yhteiskunnallisen aktiivisuuden edistäminen; nuorten yhdenvertaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien parantaminen ja kehittäminen; nuorten ja valtion välisen yhteistyön edistäminen; vaikuttaminen siihen, että valtio kehittäessään yleisiä palveluja huolehtii niiden riittävyydestä ja soveltuvuudesta nuorille; erinäisten toiminnallisten mahdollisuuksien tarjoaminen; esitysten ja aloitteiden valmisteleminen valtion toimielimille ja muille tahoille sekä niiden käsittelyn seuraaminen valtion päätöksenteossa; lausuntojen, kannanottojen ja aloitteiden tekeminen sekä yhteistyön tekeminen alueellisten ja kunnallisten nuorisovaltuustojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto tekee todella arvokasta työtä nuorten äänen esillä pitämiseksi valtakunnan tasolla, mutta sillä ei ole päätösvaltaa, eikä se toimi virallisena valtakunnan laajuisena vaikuttamistoimielimenä. Nuorten parlamentin tavoitteena olisi kehittää suomalaisten nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia myös valtakunnallisella tasolla. Sen tehtävänä olisi luoda yhteyksiä kansanedustajien sekä valtion virkamiesten ja nuorten välille. Nuorten parlamentti valvoisi nuorten oikeuksien toteutumista valtiotason päätöksissä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä kiittää erinomaisesta ja vaikuttavasta yhteistyöstä yhtä aktiivista nuorta, Eetu Hukkasta, joka toimii Eurochild-verkoston Suomen edustajana. Eetun myötä keskustelemme Nuorten parlamentista tänään täällä eduskunnan täysistunnossa, ja se on aika upea asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2022 vp

Nuorilla on valtavasti ajatuksia, näkökulmia ja luonnollisesti tuntemusta heidän elämänsä koskevista asioista. Haaste on se, kuinka he tulevat kuulluiksi. Miten me päättäjinä haluamme toimia, jotta nuoret saisivat aidosti vaikuttaa? Rakentamalla mahdollisuuden vaikuttaa nuorten omiin asioihin äänestämällä tai asettumalla ehdolle osoittaisimme, että nuoret ovat arvokas osa yhteiskuntaa ja heidän äänensä tulee tulla kuulluksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Hopsu poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.